

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van het familiegraf en het grafteken Derscheid in Zaventem (Sterrebeek)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van Zaventem, gegeven op 26 november 2018, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, leefmilieu, natuur en energie, mobiliteit en openbare werken, landbouw en visserij, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, gegeven op 17 januari 2019, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van het familiegraf en het grafteken Derscheid aantoonst;

Overwegende dat het familiegraf en het grafteken Derscheid als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Uniek vormgegeven graf en grafteken uit 1946/1952 voor de familie Derscheid en voornamelijk voor de bioloog en verzetsstrijder Jean-Marie Derscheid (1901-1944). De symboliek is uniek voor het grafteken en visualiseert het belang van Jean-Marie Derscheid voor de ornithologie en zijn deelname aan het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. De zes verschillende vogelsoorten verwijzen naar de levenslange passie en wetenschappelijke carrière van Jean-Marie Derscheid. Het opschrift 'Lt SRA' wijst op zijn activiteiten binnen de verzetsbeweging 'Service de Renseignement et d'Action'. Hetzelfde geldt voor de burgerlijke eretekens, toegekend door de Belgische overheid voor bewezen diensten. De esculaap, in combinatie met de lauwerkrans is representatief voor de verwijzing naar een arts, hier het beroep van Gustave Derscheid die zich specialiseerde in de behandeling van tuberculose en die eveneens in dit familiegraf begraven ligt;

Overwegende dat het familiegraf en het grafteken Derscheid als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

uitzonderlijk grafteken bestaande uit een graftuin met erin een combinatie van een grafurne in art deco en een modernistische zerk. Het geheel is ontstaan uit het samenvoegen van een eigentijds modernistisch grafteken uit 1952 voor Gustave Derscheid en een ouder herdenkingsteken in art-decostijl uit 1946 voor Jean-Marie Derscheid.

De decoratie van de urne op de sokkel met de gestileerde plantenband en de band van eenden is uniek in de funeraire kunst en is duidelijk gekoppeld aan de persoon van Jean-Marie Derscheid. De uitvoering van het kruis met esculaap en lauwerkrans die uit de dikte van de

grafzerk is gehouwen, is een uitermate kwalitatieve en dure uitvoering voor decoratie die slechts uitzonderlijk tijdens het modernisme wordt toegepast. Het grafteken Derscheid is een uitzonderlijk voorbeeld van grafkunst, ontstaan in een periode die algemeen geassocieerd wordt met het verval van de grafkunst,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als monument:

Het familiegraf en het grafteken Derscheid, Burchtstraat 2, in Zaventem (Sterrebeek), bekend ten kadaster: Zaventem, 4de afdeling, sectie B, perceelnummer 344B12 (deel).

De voorlopig beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° architecturale waarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

Het rechthoekig grafperceel is gelegen in de westelijke hoek van de oude begraafplaats, op de grens met de uitbreiding uit het interbellum. Het grafperceel is omrand met een afgeschuinde boord in blauwe hardsteen zodat een ruime graftuin ontstaat. In de graftuin staat diagonaal opgesteld het grafteken bestaande uit een zerk op een bodemplaat en erachter een grafurne op een sokkel geflankeerd door twee vazen.

Op de modernistisch vormgegeven naar onder toe versmallende bodemplaat uit gefrijnde blauwe hardsteen werd een betonnen of natuurstenen tekstplaat bevestigd met de namen van de overledenen in verdiepte letters: (GUSTA)VE DERSCHEID 25-03-1875 / 11-01-1952/ (GABRI)ELLE BRAUN DE TER MEEREN 20-05-1880 / 06-06-1960/ (JEAN-)MARIE DERSCHEID 19-05-1901 / 13-03-1944/ (JEANNE)E BRASSEUR 03-10-1904/ 03-01-1953/ (JEAN)-PIERRE DERSCHEID 11-06-1928 // (??)SE SANDERS 17-03-1929 / 10-11-1996. Op de eveneens gefrijnde en naar onder versmallende blauwe hardstenen zerk werd een Latijns kruis in combinatie met een laurierkrans en esculaap aangebracht. De symboliek werd uit de dikte van de steen uitgekapt.

Achter de zerk staat een grafurne in art-decostijl op een sokkel. In de sokkel werd een tekstplaat uitgespaard met daarin in opliggende letters de epigrafie 'JEAN-MARIE DERSCHEID Lt SRA' aangevuld met drie medailles. De urne is gedecoreerd met ornamentale plantenmotieven. De urne lijkt geopend te zijn en tussen de kuip en het stompe hexagonale piramidevormige deksel zit een strook met zes verschillende soorten van eenden. De urne wordt langs weerszijden geflankeerd door twee hardstenen vazen op een voet met versmallende stam. Op de vazen staat in bronzen opgelegde lettering de geboorteplaats, sterfplaats en beide jaartallen vermeld: links 'STERREBEEK 1901' en rechts 'BRANDENBURG 1944'.

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° behoud van het familiegraf bestaande uit het ondergrondse graf en het grafteken met al zijn erfgoedelementen en erfgoedkenmerken;
- 2° behoud van de menselijke resten van Gustave Derscheid, Gabrielle Braun, Jean-Marie Derscheid en Jeanne Brasseur in het graf;

- 3° voor zover er nog plaats in de grafkelder is, kan die verder gebruikt worden voor bijzettingen.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, bliksemingslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het grafteken:
 - a) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
 - b) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
 - d) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden;
- 5° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
 - a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, voor de uitvoering van regulier onderhoud, noch voor nieuwe bijzettingen voor zover dit mogelijk is zonder werken aan het grafteken.

Brussel,

15 MEI 2019

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS